

Nom de l'assignatura	ORDENACIÓ DEL TERRITORI
Crèdits ECTS	10 ECTS
Caràcter de l'assignatura	Troncal
Requisits exigits per a cursar l'assignatura	Haver superat Geografia Urbana
Llengua en què s'imparteix	Català
Professorat de l'assignatura	Nom del professor: Helena Cruz i Gallach
	Despatx: B9/1080
	Correu electrònic: Helena.Cruz@uab.cat
	Horari tutories: per determinar

Objectius

Objectius de l'assignatura

a) Objectius del professor:

- Introduir a l'estudiant als conceptes teòrics i característiques de l'Ordenació del territori; als instruments de planificació i gestió urbanística i territorial: legislació, plans, i a la situació i característiques de planejament urbanístic i territorial a Catalunya.
- Aconseguir que l'estudiant es familiaritzi amb el llenguatge del planejament, i amb els diferents tipus de documents.
- Familiaritzar l'estudiant en l'anàlisi espacial a diferents escales i amb perspectiva temporal.

b) Objectius pels estudiants:

- Aprofundir en els debats territorials a partir de desenvolupar un sentit crític en l'anàlisi dels actors implicats, de les figures de planejament involucrades, i dels models territorials vigents i/o qüestionats.
- Comprendre i integrar les problemàtiques territorials en un marc conceptual pluridisciplinar.
- Valorar el contingut polític de l'ordenació del territori i el seu paper com a eina de transformació de la realitat territorial

Continguts

- El territori: conceptes i característiques. Necessitat d'ordenació i de planificació
- El marc administratiu de les polítiques territorials
- El planejament urbanístic
- El planejament territorial
- El planejament estratègic
- Aportacions clàssiques al pensament urbanístic i territorial
- L'ordenació del territori i l'urbanisme a la Catalunya contemporània
- Les polítiques territorials i regionals europees
- Els conflictes territorials i les mobilitzacions ciutadanes

Metodologia docent

Els continguts de l'assignatura es desenvoluparan mitjançant les següents activitats:

- Exposicions orals del professor
- Lectura de textos (activitat individual dels estudiants complementària al treball d'aula)
- Redacció de síntesis de les lectures realitzades
- Debat en grup amb el professor
- Presentació a classe d' un tema de debat territorial
- Resums de conferències
- Treballs pràctics relacionats amb la consulta de diferents documents de planejament urbanístic
- Treball de curs en grup que es desenvolupa al llarg de curs sobre el planejament urbanístic i territorial d'un municipi
- Tutories obligatòries del treball de curs
- Treball de camp: sortida col·lectiva, i treball de camp per a la realització del treball

Pràctiques

- Pràctiques sobre diferents tipus de plans urbanístics i territorials
- Anàlisi i presentació a l'aula d'un conflicte territorial
- 4 tutories del treball de curs
- Treball de curs sobre el planejament urbanístic i territorial d' un municipi.

Sortides de camp

- Sortida col·lectiva: 21 de març 2008. Lloc per determinar
- La realització del treball de curs comporta diverses visites al municipi que impliquen entrevistes amb responsables de l'urbanisme municipal, la consulta de fonts documentals localitzades a biblioteques universitàries i a institucions diverses

Avaluació

L'avaluació de les dues convocatòries es portarà a terme a partir dels elements següents:
Treball de curs: 30%
Examen 50 %
Pràctiques i exposicions 10%
Tutories i participació 5%
Informe sortida 5%

Bibliografia

1. Algunes referències bibliogràfiques sobre qüestions d'ordenació territorial i urbanisme a Catalunya

Anuari Territorial de Catalunya 2005, Societat Catalana d'Ordenació del Territori, Barcelona
ALEMANY, Joan (1995), El Plan Delta III. Análisis económico de las grandes infraestructuras, Barcelona, Ajuntament de Barcelona, Gabinet Tècnic de Programació
ARGULLOL, Enric (1990), Ordenació del territori i urbanisme: delimitació i competències", Urbanisme i Comunitats Autònomes, Barcelona, Generalitat de Catalunya, Escola d'Administració Pública de Catalunya.
BARO, Ezequiel (1995), El Plan Delta II. Evaluación de las repercusiones de la construcción y del funcionamiento, Barcelona, Ajuntament de Barcelona, Gabinet Tècnic de Programació
BURGUERA I BLAY, Núria (1995), "L'eix transversal. Un factor clau de reequilibri i de vertebració", Espais, 42
CARCELLER, Xavier (1995), "El PEIN, sistema d'àrees naturals protegides de Catalunya", TERRA. Revista catalana de Geografia, Cartografia i Ciències de la Terra, núm. 4, febrer
CARRERA, Josep M^a; GÀRCIA, José; MALUQUER, Joan (1996), El Delta del Llobregat. Un projecte de futur, Barcelona, DEPANA
CARRERAS, Josep M^a; BERNAT, Jordi; CAMARASA, Josep M^a (1982), "Pròleg", Pla General d'Obres Públiques any 1935, Barcelona, Generalitat de Catalunya, pàgs. 9-23
CASTAÑER, Margarida (1994), El creixement urbà en el Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa", Documents d'Anàlisi Geogràfica, núm, 24, pp. 93-110
DPTOP (2007). Pla Director Urbanístic del sistema costaner. Generalitat de Catalunya.
Ecologia i Territori a Catalunya. Una crítica ecologista al Pla Territorial General de Catalunya, (1996), Bellaterra, Universitat Autònoma de Barcelona, Servei de Publicacions
El Pla d'Espais d'Interès Natural a Catalunya, (1992), Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, Societat Catalana d'Ordenació del Territori
El TGV i les ciutats mitjanes catalanes. Quaderns de la SCOT 8, (1996), Barcelona, Societat Catalana d'Ordenació del Territori, Institut d'Estudis Catalans
ESPAIS, (2006), Monogràfic Tardor 2006., Els plans directores urbanístics de Catalunya, núm. 52
ESTEBAN, Juli (1999), "Plans urbanístics versus plans estratègics", Els plans general dels noranta. Quaderns de la SCOT, núm 9,
FERRER I AIXELÀ, Amador (1989), "El planejament urbanístic" a Oriol NELLO (dir.), Deu anys d'ajuntaments democràtics (1979- 1989). Elements per a un balanç, Barcelona, Federació de Municipis de Catalunya
FONT, Antonio (2003) Planeamiento urbanístico. De la controversia a la renovación, Barcelona, Diputació de Barcelona, xarxa de municipis;
FUNDACIÓ CARLES PI I SUNYER, Debat sobre el Pla Territorial de Catalunya, 25 de març de 1993, Barcelona
GANAU, Joan; MALLARAC, Jordi (2003), La planificació estratègica territorial a Catalunya. 15 anys d'evolució (capítols 2 i 3), Generalitat de Catalunya, Departament de Presidència, Barcelona,
GOMÀ, Ricard; SUBIRATS, Joan (coords.) (2000), Govern i polítiques públiques a Catalunya (1980-2000), Bellaterra, Edicions Universitat de Barcelona/Servei de Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona
INDOVINA, Francesco (2004), "Perquè el planejament avui?" Territori i Ciutat Butlletí digital de l'Oficina Tècnica de Cooperació. Diputació de Barcelona, núm. 17 www.diba.es/otc
L'Eix Transversal, (1990), Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, Societat Catalana d'Ordenació del Territori
LLUCH, Enric; NELLO, Oriol (1984), El Debat de la Divisió Territorial de Catalunya, Barcelona, Diputació de Barcelona

MARSHALL, Tim (1994), "Barcelona and the Delta: Metropolitan Infrastructure Planing and Socio-ecological Projects", Journal of Environmental Planning and Management, vol. 37, nº. 4

MARSHALL, Tim (1995), "Mantenir la fe en la planificació territorial en una època neoliberal: una reflexió sobre el Pla Territorial General de Catalunya", Espais, núm. 41, juliol-setembre

NELLO, Oriol (a cura de) (1996), Gallecs, espai obert, Mollet, Centre d'Estudis Molletans i Bellaterra, Institut d'Estudis Metropolitans de Barcelona

NELLO, Oriol (1999), (coord.), 20 anys d'ajuntaments democràtics, Barcelona, Federació de Municipis de Catalunya

NELLO, Oriol (2003), (coord.), Aquí no!. Conflictes territorials a Catalunya, Barcelona, Empúries

NELLO, Oriol (2003), Lletres de batalla. Política i territori a Catalunya, Lleida, Pagès editors

NELLO, Oriol, (2001), Ciutat de ciutats, Barcelona, Empúries

PAREJO, Luciano (1990), "El marc constitucional i estatutari de l'urbanisme", Urbanisme i Comunitats Autònomes, Barcelona, Generalitat de Catalunya, Escola d'Administració Pública de Catalunya

PINTÓ, Josep M^a; VILA, Josep (eds.) (1998), El PEIN cinc anys després: balanç i perspectives, Girona, Universitat de Girona

RIBAS I PIERA, Manuel (1964), "X. Història recent de la urbanística als Països Catalans" a Gaston BARDET, L'urbanisme, Barcelona, Edicions 62

RIBAS I PIERA, Manuel (a cura de) (1995), Nicolau M. Rubió i Tudurí i el planejament regional, Barcelona, Alta Fulla

ROCA, Francesc (1977), El pla Macià. De la Gross-Barcelona al Pla Comarcal, Barcelona, Edicions La Magrana, pp. 1-49 i 93-107

ROCA, Francesc (1979), Política econòmica i territori a Catalunya, 1901-1939, Barcelona, Ketres

RUBIÓ I TUDURÍ, Nicolau M^a (1932), "El pla de distribució en zones del territori (Regional Planning)" a Manuel RIBAS I PIERA, Nicolau Mª Rubió i Tudurí i el planejament regional, Barcelona, Altafulla, 1995, pp. 109-133

SCOT (1999), Els plans generals dels noranta, Barcelona, Societat Catalana d'Ordenació del Territori

SUREDA, Vicenç; Canals Rosa M^a (2000), Els processos del'Agenda 21 Local en els mmunicipis de Barcelona, Barcelona, Diputació de Barcelona

TRULLEN, Joan (1995), El Plan Delta I. El model econòmic y territorial de Barcelona, Barcelona, Ajuntament de Barcelona, Gabinet Tècnic de Programació

TULLA, Antoni F. (1991), "El pensament sobre l'ordenament del territori i la legislació actuals" a Societat Catalana de Geografia (eds.) Primer Congrés Català de Geografia.II. Ponències, Barcelona, Societat Catalana de Geografia

TULLA, Antoni, coord. (2005), "Capítol 4. El territori i el paisatge", a Enric Llebot (ed.) L'estat del medi ambient a Catalunya, Universitat Autòmoa de Barcelona, Servei de Publicacions, Bellaterra

VICENTE, Joan (1995), "El Pla de la ciutat de Girona" a Margarida Castañer (ed.) Actes de les I Jornades de Geografia i Urbanisme, Girona, Universitat de Girona, pp. 53-62

2. Algunes referències sobre el planejament a Barcelona i a la Regió Metropolitana de Barcelona

ACEBILLO, Josep A (1999), "El 'model Barcelona' des del punt de vista urbanístic. Espai urbà i complexitat", a Pascual MARAGALL (ed.), Europa pròxima. Europa, regions i ciutats, Barcelona, Edicions UPC, Edicions Universitat de Barcelona, pp. 223-248

ACEBILLO, Josep Anton ; FOLCH, Ramon (dirs) (2000), Atles ambiental de l'Àrea Metropolitana de Barcelona. Balanç sw rcursons i problemes, Barcelona, Ariel

BOHIGAS, Oriol (1963), Barcelona entre el Pla Cedà i el barraquisme, Barcelona, Edicions 62

BOHIGAS, Oriol (1999), "Revaloració de la perifèria", a Pascual MARAGALL (ed.), Europa pròxima. Europa, regions i ciutats, Barcelona, Edicions UPC, Edicions Universitat de Barcelona, pp. 199-215

BUSQUETS, Joan (1992), Barcelona. Evolución urbanística de una ciudad compacta, Madrid, Mapfre

CORPORACIO METROPOLITANA DE BARCELONA (1987), Gènesi i ordenació del fet metropolità, Barcelona

Els 20 del Pla General Metropolità de Barcelona, Papers. Regió Metropolitana de Barcelona (IEMB), 28, núm. monogràfic

ESTEBAN, Juli; BARNADA, Jaume (coords.) (1999), Urbanisme a Barcelona, Barcelona, Ajuntament

FONT, Antonio; LLOP, Carles; VILANOVA, Josep M^a (1999), La construcció del territori metropolità. Morfogènesi de la regió urbana de Barcelona, Barcelona, Àrea metropolitanae Barcelona, Mancomunitat de municipis

La regió metropolitana en el planejament territorial de Catalunya (1997), Papers. Regió metroplitana de Barcelona, 14, núm. monogràfic

GARCIA ESPUCHE, Albert, RUEDA (1999), Salvador (eds.), Debat de Barcelona IV. La ciutat sostenible, Barcelona, Centre de Cultura Contemporànea de Barcelona

MARTÍ, Francisco; MORENO, Eduardo (1974), Barcelona ¿ a donde vas?, Barcelona, Diosa

MARTORELL PORTAS, V; FLORENSA FERRER, A.; MARTORELL OTZET, V. (1970), Historia del urbanismo en Barcelona. Del Plan Cerdá al Área metropolitana, Barcelona, Comisión de Urbanismo y Servicios Comunes de Barcelona y otros municipios i editorial Labor

NELLO, Oriol; VALLÈS, Josep M^a (1993), “De ciutat a metròpolis. Notes per a una lectura del Pla Estratègic Barcelona-2000 des d’una perspectiva metropolitana”, Barcelona Economia (Ajuntament de Barcelona), 18

ROCA, Joan (coord.) (1997), Expansió urbana i planejament a Barcelona, Barcelona, Institut de Cultura de Barcelona & Ed. Proa

RUEDA, Salvador (1993), “L’ecologia urbana i la planificació de la ciutat”, Medi ambient, Tecnologia i Cultura, 5

SERRATOSA, Albert (1998), El Pla Territorial Metropolità de Barcelona, Barcelona,

TORRES i CAPELL, Manuel de (1999), La formació de la urbanística metropolitana de Barcelona. L’urbanisme de la diversitat, Barcelona, Barcelona, Àrea metropolitana de Barcelona

del urbanismo del siglo XXI”, Ciudad y Territorio. Estudios Territoriales, n^a 95-96

3. Alguns manuals

ESTEBAN, Juli (2001), L’ordenació urbanística: conceptes, eines i pràctiques, Barcelona, Diputació de Barcelona

LÓPEZ DE LUCIO, Ramón (1993), Ciudad y urbanismo a finale del siglo XX, València, Universitat de València, Servei de Publicacions

MAZON, Tomás (1997), Introducción a la planificación urbana, Alicante, Aguaclara

MOYA GONZALEZ, Luis (ed.) (1996), La práctica del planeamiento urbanístico, Madrid, Síntesis

PUJADAS, Romà; FONT, Jaume (1998), Ordenación del territorio y planificación territorial, Madrid, Síntesis

SÁNCHEZ DE MADARIAGA, Inés (1999), Introducción al Urbanismo. Conceptos y métodos de la planificación urbana, Madrid, Alianza Editorial

TERAN, Fernando de (1982), Planeamiento urbano en la España contemporánea (1900-1980), Madrid Alianza Universidad

TERAN, Fernando de (1999), Historia del urbanismo en España III, Madrid, Cátedra

XALABARDER AULET, Maria (2007), Guia bàsica de la pràctica de l’urbanisme, Barcelona, Editorial Mediterrània

4. Algunes revistes i publicacions periòdiques

Ciudad y Territorio

Papers. Regió Metropolitana de Barcelona. Territori, Estratègies, Planejament, Institut d’Estudis regionals i metropolitans de Barcelona

Elements de debat territorial, Diputació de Barcelona

Medi Ambient, Departament de Medi Ambient, Generalitat de Catalunya

Quaderns de la SCOT, Societat Catalana d’Ordenació del Territori

Revista Espais. DPTOP.

5. Webs a consultar

www.diba.es/otc
www.gencat.net/ptop/
www.idescat.cat

* Aquest programa de curs és provisional. El definitiu s’entregarà el primer dia de curs als alumnes.

